

КОЛОНІАЛЬНА ПОЛІТИКА РОСІЇ – ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНИ ВЖЕ ЗАРАЗ

Миру не буде – навіть після припинення вогню, коли б це не сталося. Буде лише пауза між активними бойовими діями. Агресивна Росія надовго – а то й назавжди, – лишиться загрозою для України та тієї частини світу, котра вважає себе цивілізованою. Ось короткий прогноз на майбутнє, близьке воно чи віддалене, який різними словами, але однаковий по суті дають українці різного рівня експертності: від політиків, політологів та діючих військовослужбовців до діячів культури та пересічних небайдужих мешканців соцмереж із публічною проукраїнською позицією.

Показово, що адепти чи то швидкого, чи то повільного, але неминучого розпаду РФ раптом, не змовляючись, скрутили звук. Хоче відносно недавно ініціювали не лише впевнено прогнозували це, а й брали участь у відповідних круглих столах. Водночас кудись зникли й оптимісти, готові засукати рукави своїх вишиванок та починати довгу, клопітку, проте все ж таки вдячну роботу із мешканцями деокупованих територій. Тобто, вичавлювати з них інфекцію російської пропаганди, занесену в форматі русифікації – де від 2014-го, а де – від 2022 року.

І вже на вищому державному рівні риторика – також змінилася. Від переможної «повернемось до кордонів 1991 року» до реалістичного «зупинитися по нинішній лінії розмежування» минуло трошки більше року. Так, сьогодні навіть завзяті критики дій чинної влади визнають цю реальність та готові підтримати опонентів у прагненні домогтися припинення вогню, зробивши лінію фронту (де-факто, але не де-юре) новим держаним російсько-українським кордоном. А перший день без російських атак по наших позиціях та тилкових містах пропонується вважати першим повосенним днем.

Проте є важлива обставина, на яку ані наша влада, ані наші західні союзники, навіть найбільш адекватні, як ось країни Балтії, або не зважають, або воліють не помічати. Виглядає на те, що в Україні відсутні перспективи повернути окуповані території як військовою силою, так і ментально, ідеологічно. Навіть якщо припустити фантастичний сценарій, згідно з яким російська армія втікатиме з загарбаних територій Донбасу, Запоріжжя, Херсонщини та (ідеальний варіант!) з Криму – російський народ там лишиться. Не деокуповані українці. Саме ментальні, спадкові росіяни. Яких немає сенсу перепрошивати на український лад чи повертати в український простір. Неможливо повернути когось туди, де цей хтось ніколи не був і бути не збирався.

Підстави для сумних прогнозів дає повідомлення Центру національного спротиву (ЦНС). Згідно з поширеною інформацією, тимчасово окуповані території України російська влада планує заселяти вихідцями з глибинних регіонів РФ. Кремль офіційно запускає програму колонізації ТОТ. Фактично, це означає легалізацію політики заміщення населення – витіснення місцевих мешканців і заселення «нових росіян». Риторика «повернення» цих територій в «рідну російську гавань» насправді передбачає переселення громадян РФ – від Якутії до Бурятії.

Отже, це навіть не розширення так званого «слов'янського» світу. Навіть відбувається не спроба, а результативне втілення плану змінити етнічний і культурний склад українських територій. Корінне населення колонізованої Росією Якутії належить до

тюркської групи народів. Буряти – до монгольської, і бурятів Росія так само колонізувала.

Буряти взагалі найбільше серед малих народів постраждали під час початку так званої СВО. Це у нас на початках прийнято було кепкувати з «бойових бурятів», котрі насправді вирізнялися навіть на фоні етнічних росіян жорстокістю й відсутністю навичок цивілізованої людини водночас. Свідчень про це чимало як у мережі, так і в різних публікаціях. Натомість у самій Бурятії нечисленні активісти били на сполох: їхнього народу раптом стає ще менше, досить експлуатувати бурятів, досить кидати їх на м'ясо. Українські свідки розпаду Росії ЦНС тоді радісно потирали руки: ну ось, ми ж казали, почалося. Проте ані в Бурятії, ані в Татарстані, ані в Башкортостані, ані тим більше – на Північному Кавказі руйнівних для імперії заворушень не почалося.

Отже, якутів та бурятів послідовно маргіналізували та нищили. Але тепер їх у Росії раптом почали ретельно берегти, пропонуючи кращі, як вважається, умови для подальшого життя та розвитку. На представників малих народів віднині й надалі Кремль робить велику ставку. Вони повинні замістити собою на окупованих українських територіях етнічних українців. Не відразу, але поступово. Не сто відсотків Бурятії та Якутії переселиться ближче до нас, але всі переселенці – вихідці з депресивних, безперспективних російських регіонів.

І це буде саме той випадок, коли колонізація не компенсується саким-таким розвитком. Хоч усяка колонізація – це утиски, включно з фізичним винищенням корінного населення, колонізатори все ж впроваджували на землях тих, кого називали «дикунами», певні ознаки цивілізації. Включно з водогonom, електрикою, розбудовою залізничної та загальною транспортної інфраструктури тощо. Після ж деколонізації все це лишилося в спадок. Хто як дав спадку раду – питання інше.

Натомість російська глибинка, як, з рештою, вся Росія, пропонує не цивілізаційний розвиток, а навпаки – цивілізаційний занепад. Дуже придається сюди аналогія з овочами й фруктами: якщо до свіжих потрапить хоча б одне гниле, незабаром загниє решта. Не буває навпаки, коли стиглі вилікують гниле від гнилі. Гнилого слід позбуватися, скаже будь-яка українська господиня. Але якщо його не позбутися, незабаром доведеться з болем та сумом викинути весь запас. Не перебрати, саме викинути.

Тому Росія в своїй колоніальній політиці діє на випередження. Тимчасово окуповані території вже перебувають у точці не повернення. Проте є факти свідомого та системного опору на ТОТ. Досі школярі потай вивчають українську мову, читають українські книжки, а молодь та дорослі, – не всі, частина, але активна меншість, – беруть участь у підпільних та партизанських рухах. З появою там «глибинного російського народу» не лише чинити опір, а й загалом вести якусь просвітницьку роботу – вже не буде з ким.

Доведеться згоратися й шукати можливостей виїхати. Залишивши все, що є, окупантам і починати на підконтрольній Україні території все з нуля. Та й отримають нуль, адже програми для ВПО декларовані лише на словах. Тим часом російська влада в збочений, злочинний з усіх точок зору спосіб, проте дбає про своїх підданих. Бо переселення в значно кращі й підготованіші для життя умови – як не крути, а все ж турбота. Для нас така політика означає фактичну втрату своїх територій. Без можливості ментального повернення. Запобігти цьому процесу, зупинити його не в змозі ані жоден із громадян, ані вся влада в цілому, ані міжнародні інституції. І, як на мене, значно важливіше повертати до життя підконтрольні Україні території, передусім завдяки програмам для ВПО – і вдихнути життя в помираючі села й малі міста.

Андрій КОКОТЮХА,
письменник-белетрист

«Главком»
22 жовтня, 2025

Думаєте це Львів? Це Горлівка 1954 рік. А вже у 1968, там була тільки одна Українська школа. Пошир, щоб не забували!

